בית כור פרק שביעי בבא בתרא

ביטל מדה בחבל הן חסר הן יתר. ואם פיחת כל שהוא יעכה ואם הוסיף כל שהוא יחזיר: **דברי בן גנס.** ופליגי רבנן עליה בגמרא: **גמ' חולקין עליו חבירו.** דלדידהו הוי ממון המוטל בספק וחולקים דמספקא להו אי אמרינן תפוס לשון ראשון או לשון אחרון כדמפרש לקמיה ממתני' דמרתן. ומיהו רב סבירא ליה כבן גנס כדלקמן בשמעתין (ע"ב) אמרי בי רב איפכא מאה מעי מאה מעי כו': **תניא.** בברא מליעא בפ' האומלל: **ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר כו'.** דא"ל הכי מרחץ זה אני משכיר לך בי"ב זהובים לשנה דינר זהב לחדש ואותה שנה שנת עיבור היתה ואי תפסינן לשון ראשון נתעברה לשוכר ולא יתן אלא שנים עשר זהובים לשלשה עשר חדשים כדתנן התם [ב"מ קב.] המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר ואי תפסינן לשון אחרון נתעברה למשכיר וחייב ליתן לו י"ג זהובים כדתנן נמי התם השכירו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר והכא בלשון ראשון השכיר לו בית לשנה ובלשון אחרון השכיר לו לחדשים והכי שתי הלשונות קותרין זה את זה: **יחלוקו.** יתן לו שכר חצי החדש דממון המוטל בספק חולקין דמספקא להו אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון: **אי מספס הוה אמינא.** דאין חולקין עליו חבירו על בן גנס דהתם נמי מודי בן גנס דיחלוקו משום דאיכא למימר מיהדר קא הדר ביה מלשון ראשון ותפוס לשון אחרון ומתעברה למשכיר ואיכא למימר דלא הדר ביה מלשון הראשון ומתעברה לשוכר אלא פרוסי קמפרש דאינו משכיר לו לשנה שלמה ויקבל שכירותו בסוף השנה כדין שכירות שאינה משתלמת אלא לבסוף אלא מדינר זהב לחדש הוא משכירה כדי שיטול הדינר בכל חדש וגם אם ירצה לחזור בו מלהשכירה לסוף חדש או לסוף שני חדשים יוכל להוציאו מביתו ואינו חייב להעמיד לו בית אחר הלכך כיון דאיכא למימר תפוס לשון אחרון דשמא חזר בו ואיכא למימר תפוס לשון ראשון דלמא ניכא הכא לשון אחרון כלל אלא פירוש בעלמא דראשון הלכך יחלוקו: **אבל הכא.** בתמניתין: **דודאי הדר ביה.** שלשון אחרון מכחיש את הראשון אימא לא פליגי רבנן עליה אלא תפוס לשון אחרון: **קא משמע לן.** רב דחלוקין עליו דהתם לא הוי עדמייהו אלא משום דמספקא להו אי תפסינן לשון אחרון או לשון ראשון דכיון דבתוך כדי דיבור אמר שתי הלשונות אין ידוע על איזה נתכוין יותר ולא משום דאיכא למימר דפרוסי קמפרש דהא ודאי מכחיש לשון אחרון את הראשון: **הלך אחר פחות שבלשונות.** אחר אותו הלשון שמפחית כמו של נוקח דמספקא (א) ליה אי תפוס לשון ראשון או אחרון ודי המוכר שהוא מוחזק בקרקע שלו על העליונה. הלכך היכא דאמר ליה מדה בחבל והן חסר והן יתר חזינן אם הוסיף כל שהוא להכי אמר מדה בחבל ויחזיר ואם פיחת כל שהוא להכי א"ל הן חסר הן יתר שהיה יכול שמא לא יהיה כאן בית כור שלם והגיעו: וממתה גמרא **זו ולא סבירא ליה.** מדקאמר שמואל זו דברי בן גנס ולא קאמר חולקין עליו חבירו על בן גנס כי היכי דאמר רב לעיל אלמא לא סבירא ליה כבן גנס דלא אזלינן אחר לשון אחרון אלא מספקא לן כרבנן: **יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה.** ואע"פ שמשך עשרים ותשע אינה משיכה דכוליה חד מקח הוא ועד דמשיך לכוליה לא קני מידי כדאמרינן בפ' הזהב (ב"מ דף מז.) דהיכא דמכר ליה חמור בפרה ולא משך עדיין את הפרה ולא משך עדיין את הטלה שניהם יכולין לחזור בהם ומה שדר בה כבר לא מפקינן מיניה דלמא לשון ד)אחרון אית לן לממפס ומה שלא עבר מן החדש או יצא או יתן שכר דאמרינן העמד קרקע בחזקת בעליה. אלמא לשמואל נמי מספקא ליה כרבנן והולך אחר המוחזק: **כולו למשכיר.** העמד קרקע בחזקת בעליה: **בסוף החדש כולו לשוכר.** העמד מעות על חזקתן. ומדמוקי לה שמואל בבא בתמצע חדש אלמא ס"ל הכי דאי לאו דס"ל הכי מאי דוחקיה לאוקמה הכי לוקמה בין בבא בסוף חדש כרב וכרב נחמן דפליגי עליה דהתם משנה בפרק השואל [ב"מ קב:] אלא מדאמיק לאוקמי הכי היינו משום דס"ל הכי ופליג אדרב ואדרב נחמן דפליגי עליה ואתא איהו לתרוצי ולמימר הכי הלכתא: אלא

ובא מעשה לפני רשב"ג ור' יוסי ואמרו יחלוקו בו'. משמע מהכא דמספקא ליה לרבי יוסי אי תפוס לשון ראשון או אחרון לשמואל דאוקי לה בבא בתמצע החדש ובתמורה (דף כה: ושם) ובמרובה (ב"ק דף עג:) א"ר יוסי תמורת עולה תמורת שלמים דבריו קיימין והיינו תפוס שניהם ובגזיר כפ"ב (דף ט. ושם ד"ה אין) ובמנחות (דף קג: ושם) ובזבחים (דף ל. ושם) ובפסחים (דף עג:) אית ליה לר' יוסי דגמר דבריו אדם נתפס וי"ל דבכולהו לר' יוסי כאילו הוליא שניהן יחד ולהכי הוא הכא ספיקא שהרי קומר זה את זה ואי אפשר לומר כאן שדעתו על שניהן אבל בתמורה ובמרובה להכי קאמר ר' יוסי תפוס לשון שניהן דאין קומר זה את זה והיא דמזיר ומנחות וחזבחים ופסחים דמפרש דבריו קאמר דבגמר דבריו אדם נתפס:

אבל בא בתחלת החדש כולו למשכיר. פירוש משום דהוי שוכר המוליא מחבירו עליו הראיה ואפילו הכי בסוף אדם כולו לשוכר משמע דאי תפס מוליא לא מפקינן מיניה וכן משמע בפ' שני דכתובות (דף כ. ושם) דתניא שניים החמומין על הפטר ומתו ובאו שניים מן השוק ואמרו ידענו שכמב ידן הוא זה אבל אנוסים היו קטנים או פסולי עדות היו אם כתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנין ופריך ומגבינן ביה תרי ותרי ניעבו ומסיק רב נחמן אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה והשתא לענין מאי קתני בברייתא דאין נאמנין כיון דמוקמינן ממונא אחזקתיה ופירש הקונטרס התם לענין דאי תפס מלוה לא מפקינן מיניה ואימה דאם כן המוליא מחבירו הייגו כל דאליס גבר ומאי פריך בחזקת הבתים (לעיל דף לה. ושם) מהממליף פרה בחמור כו' (ב) עד זה אומר של אבותי וזה אומר כו' דאמר כל דאליס גבר ופירשו דלאו מקומכום קפריך לית הלכתא כוותיה אלא מדסומכום נשמע לרבנן דהיכא דליכא חזקה דמרא קמא דמודו רבנן לסומכום דיחלוקו ומאי קשיא והא בחמור פרה בחמור אמרו רבנן דהמע"ה ואי תפס מוליא לא מפקינן מיניה כל שכן גבי זה אומר של אבותי דאין שום אחד מהן מוחזק דאמרינן כל דאליס גבר ויש לומר דמסתברא ליה בממליף פרה בחמור דאיכא חזקת מרא קמא ולא אמרי רבנן יחלוקו אלא המוליא מחבירו עליו הראיה כיון דאית ליה חזקה אבל היכא דאין מוחזק זה יותר היה לב"ד לומר להם שיחלוקו ולא להניחם לתפוס דאפילו רבנן מודו הכא לסומכום אבל קשיא בפרק קמא דבבא מציעא (דף ו: ושם ד"ה פוטר) מסיק גבי ספק בכור דתקפו כהן מוליאין אותו מידו אלמא היכא דאמרינן המע"ה לא מהניא תפיסה ויש לומר דבשמעתין היינו טעמא דכי לא בא עד סוף החדש דאמרינן דאודויי הוא דאודוי ליה לפיקר כולו לשוכר אבל בא בתמצע החדש נראה דלא שייך כל כך אודויי אודי על חצי החדש ואי אודי ה)[אודי על הכל ומש"ה] יחלוקו והיא דפ"ב דכתובות (דף כ. ושם) מלי' למימר משום דקא טעין טענת ברי מהניא ליה תפיסה אבל בספק בכור לא בא הכהן אלא מכח ספק אי נמי להכי נפקא מינה דאין נאמנין דאי תפס המלוה קודם שנולד הספק לא מפקינן מיניה ובכתובות מפורש יותר: אלא

מסורת הש"ס

א) כ"מ קב., ב) שם: לעיל פו: (לקמן קו:), ג) [כתובות סו.], ד) ל"ל ראשון אחרון, ה) רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) חשב"ם ד"ה הלן וכו' דמספקא להו אי: (ב) תוס' ד"ה אבל וכו' מהממליף פרה בחמור כו' על דרב נחמן דאמר זה אומר של אבותי הם אומר כו' כל דאליס גבר"ל:

מוסף רש"י

כור בשלשים אני מוכר לך. לרין היה לו לתפות כנגד דמי הכור אלא נתכוין שיהא זה קונה פחות מכור ולא יתר מכור אלא טור בלמנים מקנה לי לא פחות ולא יותר. הלכך אם תפס ואמ"ש בספק ואמילו כרשות לוקח וכבלי של לוקח לא קנה עד שיאם הכור מדוד טוב, הכמה מדידה מעכבת ראיה והקפיד בתכירה פחות מכור דיותר מכור, ותשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה. אפילו כשמגיע לו כ"ש פחון מחוד הוא כל זמן שלא נמדד פחה אחרונה, ואע"פ שמגיע הכ"ש פחון אינה משיכה מעליא, דכור זה חד מקח הוא ועד דמשיך מליה לא קני כדאמרינן בפרק האומר (מז.) הביאה דמכר לו חמור בפרה ושלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה שניהם יכולין לחזור כהם תשים דלא הוי משיכה מעליתא (לעיל פו ובע"ז נ"מ קב:). **ראשון** ראשון קנה. כיון דא"ל פחה בכולא כל פחה ופחה היה ליה חד מקח ומשיכת כל אחת קנאה (ב"מ קב:) שכל אחד מכירה בפני עצמו היא וכנגן דהיא דמה דלוקח ובמתמעת, דקני ליה מלי. ד"ה כרשות מוכר יכנגן דא"ל מעיקרא יקנה לך כלך כרשותי (לעיל פו:).

רבינו גרשום

ביטל מדה בחבל הן חסר הן יתר דאולי בחר מדה בחבל דלשון אחרון הוא מדה בחבל כדברי בן גנס דס"ל דאולינן בתר לשון אחרון: אמר ר' אבא בר ממל חלוקין עליו חבריו על בן גנס. דלא אזלינן בתר לשון אחרון: בשנים עשר עשר והובים לשנה והזכיר גם מדינר זהב הייגו זהוב לחדש שכך מגיע: יחלוקו את חדש העיבור. דיתן לו חצי זהוב וחצי מפסיד המשכיר דאם איתא דלא דור חלוקין עליו חבריו כולו זהוב של חדש העיבור למשכיר הוה ליה למימר דהיינו תפוש לשון אחרון אלא ש"מ דחלוקין עליו חבריו דלא אזלינן בתר לשון אחרון ומאי קאתא לאשמעינן ר' אבא. ומשני טובא אתא לאשמעינן דאי מהתם ליכא למיפשט מינה דלא אזלינן בתר לשון אחרון דהוה אמינא התם הוא בדין דיחלוקו דהיכא דאמר משכיר לשוכר מעיקרא בי"ב זהובים לשנה והדר אמר מדינר זהב לחודש מיהדר קא הדר ביה ממילתא קמייתא משום הכי אמר לסוף מדינר זהב לחודש דלא מחיל ליה את חדש העיבור ובדין הוא

כה א מיי' פ"ז מהלכות שכירות הלכה כ וסי' כמ"מ קמג עטין פט טוש"ע ח"מ סי' שיג סעיף טו וכמו שפסק הרשב"ם:

כו ב מיי' פכ"ח מהל' מכירה הלכה יא קמג עטין פב טוש"ע ח"מ סי' ריח סעיף יד:

בטל מדה בחבל הן חסר הן יתר דברי בן גנס: **גמ'** אמר רבי אבא בר ממל אמר רב חולקין עליו חבריו על בן גנס מאי קא משמע לן תנינא ו)מעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה דינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני רבי יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור אי מהתם הוה אמינא התם הוא דאיכא למימר מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר פרושי קא מפרש אבל הכא דודאי קא הדר ביה אימא לא קא משמע לן אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי בן גנס אבל חכמים אומרים ז)הלך אחר פחות שבלשונות זו ולא סבירא ליה והא ז)רב ושמואל דאמרי תרוייהו כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה אלא ז)זו וסבירא ליה ומי סבירא ליה והאמר שמואל בבא באמצע החדש עסקינן אבל בא בתחלת החדש כולו למשכיר בסוף החדש כולו לשוכר אלא

רבינו גרשום (המשך)

דכוליה ט) יהיב ליה את דינר דאיכא למימר נמי דפרושי קא מפרש ליה והכי קאמר י"ב זהובים לשנה דהיינו לכל חודש וחודש דינר ובדין הוא דלית ליה ליה למשכיר כלום מאותו דינר הואיל דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי הוה ליה ממון המוטל בספק וכל ממון המוטל בספק חולקין ומשום הכי הכא חולקין את חודש העיבור ולא מצינן לימשט מהכא דסבירא להו לרבנן דלא אולי' בתר לשון אחרון אבל הכא במתני' להיכא דאמר ליה מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר דודאי הדר ביה מהא דאמר ליה מדה בחבל ואזיל בתר הן חסר הן יתר אימא לא דלא הוו חלוקין עליו חבריו על בן גנס אלא אולי' בתר לשון אחרון דלא נמי ומקני ליה מאי דקאמר ליה מעיקרא קמ"ל ר' אבא דאפי' הכי חלוקין עליו חבריו ולא אולינן בתר לשון אחרון: אחר פחות שבלשונות. אחר לשון שהוא קצר בין דאמר ליה מדה בחבל הן חסר הן יתר ובין דאמר ליה הן חסר הן יתר מדה בחבל לא ביטל האי מקני האי ואזלינן בתר מדה בחבל דהיינו חחות שבלשונות דלשון קצר הוא: מדקאמר שמואל זו דברי בן גנס מכלל דלא סבירא לבן גנס. והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו כור יכול לחזור בו אפי' בסאה האחרונה בין ליקח כין מוכר. משום דכל הכור מלא התנה לו ואכתי אינו מלא הלכך כל זמן שאינו מלא יכול לחזור בו: כור בל' סלע סאה בסלע דהיינו לשון אחרון דקאמר סאה בסלע ראשון ראשון סאה סאה שמדד קנה אלמא דאולינן בתר לשון אחרון אליבא דשמואל וקשיא דשמואל אדשמואל: אלא זו דברי בן גנס וסבירא ליה כבן גנס דאולינן בתר לשון אחרון: והאמר שמואל. משום הכי יחלוקו את חדש העיבור בבא המשכיר לחבוע שכירות באמצע חדש העיבור ונותן לו מחצי חדש הבא: אבל בבא המשכיר לתבוע בתחלת החדש כולו יהיב למשכיר משום דהאי דתפיש תפיש ואם איתא דסבור לשמואל דאולינן בתר לשון אחרון אפי' בא המשכיר בסוף החדש כולו למשכיר מיבעי ליה דהא קאמר מדינר זהב לחדש דהיינו לשון אחרון וקשיא דשמואל אדשמואל:

ט) ל"ל ובדין הוא דכוליה דינר יהיב ליה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com